

१५
१ (B)

२५४

अथ
मण्डपकुण्डसिद्धिः

१५
२ (बी.)

विष्णु लक्ष्मी विराचिता

Vitthal Dixit

Mandapa Kunda Sradhi

श्रीगणेशायनमः॥ गणध्यातमनेकभानुजठरेराजकलाधारिणिप्रोदं चक्षुः करीयुगंदरदलस्यप्रेतु
 हीराकलः॥ स्वर्णतुंगगिरिद्वयाधरचरीदीनाकलिंदात्मजापश्याश्वर्यमिदं शिवामिति वदन् स्मरः
 शिवः पातुवः॥ १॥ कृष्णाग्निगोत्रेनितरांपवित्रेपवित्रकर्मजनिवशर्मा॥ तत्सूत्रनाविदुलदीक्षि
 तेन विरच्यते मंडपकुंडसिद्धिः॥ २॥ कृतोर्द्धवाहोः समभ्रगतस्यकर्तुः शरांशः प्रपदोद्धितस्य॥ यो
 वासहस्तोस्यजिनांशः॥ ४॥ कोहि स्यादंगुलं तत्तदिभांशकाये॥ ३॥ यवोयकाचलिश्चाचवालाग्रं
 चैवमादयः॥ कृतमुष्टिः करोरतिरतिरकनिष्टकः॥ ४॥ स्नात्वा पूर्वधरित्रीं दहनखननसंज्ञा
 वनेः संविशोध्य श्वात्सुत्वासमानां मुकुरजठरवद्वाचयित्वा द्विजैर्द्रैः॥ पुण्याहे कर्मशेषोक्षि
 तिमपिकुसुमाद्यैः समाराध्य शुद्धे वारे तिथ्यां च कुर्यात्सुरपतिककुभः साधनं मंडपार्थम्॥
 ५॥ नृपांगुलैः कर्कटसंमितकर्कटेन सूत्रेण वा रत्नवरं विलिख्य॥ रव्यंगुलं शंकुममुख्यम
 ध्ये निवेशयेत्स्वाक्षि २० मिताङ्गुलीभिः॥ ६॥ चतस्रभिश्चैव ऋजुत्तमाभिः सस्पृष्टशीर्षं तु
 समेषिकाभिः॥ तच्छंकुभायत्रविशेदपेयो दूते क्रमात्स्तोवरुणेन्द्रकाष्टे॥ ७॥ कर्के कीटे
 गोमयेयकयासाद्वाभ्यां चाल्यासिंहकुंभत्रयेपि॥ यो वै काष्ठां भानुमान्यातितस्यां चाल्या

घां

द्वंद्वेकार्मुके चालनन॥ ८॥ रत्नं द्विषो मध्यचिहां सपाशां प्राचीशं कोपश्चिमेचापिदत्वा॥ कर्षे
 डीमान् दक्षिणे चोत्तरे च तच्चिह्ने स्याद्दक्षिणा चोत्तरादिकु॥ ९॥ निशिवाश्रवणोदयेदिनें द्वा
 गुरुभक्त्योदयने च वलिभस्य॥ सुखवर्द्धकिवायुभांतरालेप्यमुतः साधयस्ववचयाम्याम्॥
 १०॥ जिज्ञां विधेयकया स्वाती मन्यया पिशला कया॥ तिर्यक्यांतरचिह्ना तु द्विमुलेन्यास्यु
 टेन्द्रदिकु॥ ११॥ दिनमानदले सप्तो गुलकायाग्रतो हियत्॥ शंकुमूले नीयमानं सूत्रं स्याद्दक्षि
 णोत्तरे॥ १२॥ ६ दिगन्तशंकुद्वयगं द्विपाशं विस्तारतुल्यं तु गुणंदलांके॥ कोणोप्रकर्षे
 दिति वेदकोणोष्टे वंचतुकोणमक्षतीवसाधु॥ १३॥ उच्चाभूमिं मंडपस्य प्रकुर्याच्छ्रुतो
 न्मानामर्धहस्तोन्मितां वा॥ मध्ये ममिं मंडपे नोन्मितां च त्र्यक्षा कुर्यात् मंडपश्चेद्वितीयः॥
 १४॥ दशा १० सूर्य १२ करोन्मिताः धर्मः स्यादित १२ शक्रमितैः १४ करैस्तु मध्यः॥ धृति १८
 भूप १६ करोन्मिता वरीयान् खहस्तो यथ मंडपस्तु लायां॥ १५॥ दिगंतराले द्विकरं भ
 वेदोश्चतुष्टयं वेदगजां गुंस्तत्॥ विवर्द्धितं मध्यवरिष्ठयोः स्याद्देदित्रिभागेन समा

करोच्चा ॥ १६ ॥ तुलाप्रदाने धर्ममध्ययोः सास्यात्पंचहस्तोत्तमकेद्रिहस्ता ॥ ईशानभागे ग्रहवेदिकापि
हस्तोन्मितोच्छ्रायवतीत्रिवर्णा ॥ १७ ॥ समत्रिभिर्भागे च स्त्रजं प्रदद्यादुदग्दक्षिणां चापि पूर्वपि रं च
॥ ततस्त्रयं शरत्तैचकोणेषु दद्यात्समस्तं भक्तान् द्वादशैवेषु हस्तान् ॥ १८ ॥ वेद्याः कोणो हस्तिह
स्तांश्च वेदस्तं मान्दद्याद्विदित्तः सच जान ॥ प्रादक्षिण्यात्पंचमांशं तु भूमौ दद्यादेवं प्रोउशस्त
भसंस्था ॥ १९ ॥ स्तंभेषु तिर्यग्बलिकानि धेयाश्च गसुकर्णेष्वथवावहिस्थाः ॥ पूर्वापरं दक्षिणा
सोम्यदिक्त्यं कोणं तराकाष्ठचयं निदध्यात् ॥ २० ॥ मध्यभागशिखरं रचयित्वा द्येदपि
कटे अर्जुवंशैः ॥ द्वारवर्ज्यं मिहमंडपमेनं स्तंभकानपिसुवस्त्रसमूहैः ॥ २१ ॥ पूर्वादिदि
क्षुरचयेदपि तोरणानिन्यग्रोधजंतुफलपिप्पलवक्षराजैः ॥ अश्वत्थजंतुफलपकटिभरि
पद्मिर्वेषामभावतश्मान्यथैककेन ॥ २२ ॥ हस्ताद्वहिर्मंडपतः शरांगस्वरेः ५ ॥ ६ ॥ क
रेस्तान्यधमारिकेषु ॥ दीर्घाणि च प्रादुरयायतिः स्यात्तेषां विहस्ताचरणभिरुच्चैः ॥ २३ ॥
स्तंभाईमानं फलकं तु तिर्यक् नवे ॥ श ११ विश्व १३ प्रमितांगुलाश्च ॥ तन्मूर्द्धि कीलाः स्वतुरीयभा २

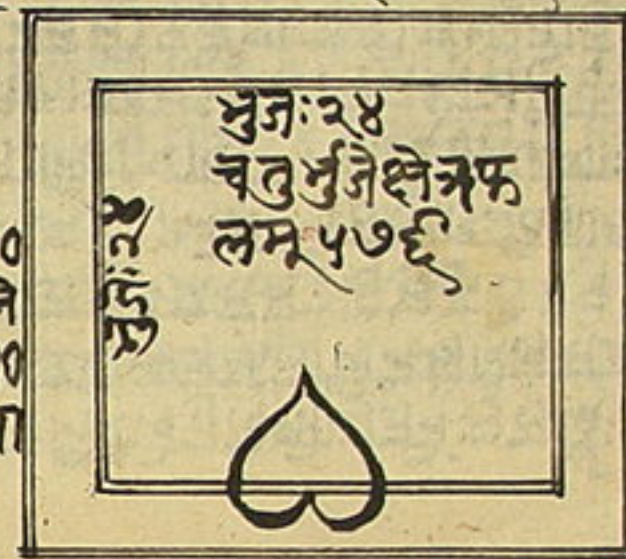
गततास्तु श्रलाकतयश्च तेस्युः ॥ २४ ॥ तद्देशनं द्वित्रियुगांगुलानि शेषे तु विस्मयजनेंगुलार्द्धिः ॥
कीलेषु शंखारिगदांबुजांकेष्वंशरोयः किल तोरणेषु ॥ २५ ॥ उद्यत्त्रफलानि नम्रविलसद्भ्रा
भिरालिङ्गितस्तंभोनेकदले रसालविटपैः सर्वत्र संवेष्टितः ॥ राजचामरसंप्रवद्धमुकुरोदं च दि
तानान्वितो युक्तः पुष्पफलैः फलाय भवतां भ्रया नमहा मंडपः ॥ २६ ॥ ध्वजादिहस्त्यायतिकांश्च
पंचहस्तान्मुपीतारुणारुष्मनीलान् ॥ श्वेतासितश्वेतसितादिगोशवाहान्वहेद्विक्रवंशशी
र्कैः ॥ २७ ॥ लोकेशवर्णस्त्रयुताः पताकाशेले तु देव्यायतिकाश्च मध्ये ॥ चित्रं ध्वजं दिक्कर
देव्यवंशत्रिदोस्ततं प्रांतं गकिं किलीकम् ॥ २८ ॥ श्वेतांचनवर्मां पूर्वैशानयोर्मध्यतो बुधः
विन्यसेत्तु पताकां च ध्वजांस्तश्च विपर्वतः ॥ २९ ॥ प्राच्याश्च तु कोणभगे तु खण्डत्रिकोणव
तांगं भुजांबुजानि ॥ अष्टासिंहाक्षरयोस्तु मध्ये वेदासिंवारत्तमुशंति कुंडम् ॥ ३० ॥
आशेषकुंडेरिह पंचकुंडी चैक्यरापश्चिमसामशैवैः ॥ वेद्याः सपादेन करेण यदोपदान्त
रेण खिलकुंडसंस्था ॥ ३१ ॥ विप्राच्छत्यस्त्रं च रत्नं च रत्ना ईंमस्त्रिस्थाद्वेदकोणानि वापि ॥
सर्वाण्यारुर्दत्तरूपाणि वान्येयान्याकाराण्यंगनानां तु तानि ॥ ३२ ॥ सिद्धिः पुत्राः शुभंश
चुनाशः शांतिर्नृतिदिदे ॥ दक्षिराशे गवसु कंहि फलं प्राच्यादि कुंडके ॥ ३३ ॥ शतार्द्धर

३

त्रिः स्याच्छतपरिमितेः रत्नविततं सहस्रे हस्तः स्याद्युत हवने हस्तयुगलं ॥ चतुर्हस्तं लक्षे प्रयुतं
हवने षाड् रत्नैः ककुद्भिर्वा कोटौ नृपकर्मणि पादुरपरे ॥ ३४ ॥ लक्षे कदम्बा दशलक्षकान्तं
करैकदम्बा दशलक्षकं च ॥ कोटौ द्वे दिग्दिशतिलै लक्षलक्षदले मुनीष्वरु कशानु हस्तम् ॥ ३५ ॥
वेदासीणि २४ युगाग्रयः ३४ शशियुगा ४९ न्यष्टाध्यय ४८ स्त्रीषवो ५३ षाक्षा ५८ वनिरसाः
६३ स्वरांगकमिता ६७ नेत्रर्षयो ७२ क्षस्वराः ७५ ॥ अंगुल्योपयवाः ख० म० न० मिषवो ५
ख० पंच ५ षट् ६ सागराः ४ सप्तार्चं ० मुनय ७ स्वमीनिगदिता वेदास्त्रकेवाहवः ॥ ३६ ॥ ॥

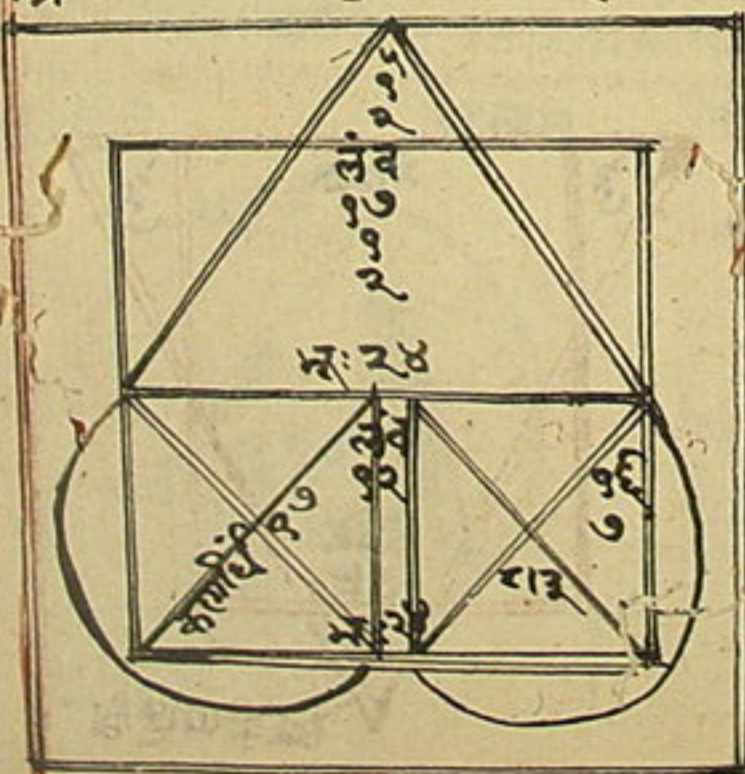
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	हस्ताः
२४	३४	४९	४८	५३	५८	६३	६७	७२	७५	८६	अंगुलाः
०	०	५	०	५	६	४	७	०	७	०	यवाः

कुं उत्रयी दक्षिणयो निर्देन्द्राः सौम्याग्रकास्मादितराणि पं०
च ॥ पश्चाद्गगनीन्द्रदिग्ग्रकाणियो निर्नको लो न च यो नि
कुं उ ॥ ३७ ॥ द्विष्ट्या संतुर्य चिह्नं सपाशं सत्रं शं को पश्चि
मे पर्वणे पि ॥ दत्वा कर्षेत् कोणयोः पाशतुर्ये स्यादेवं वा

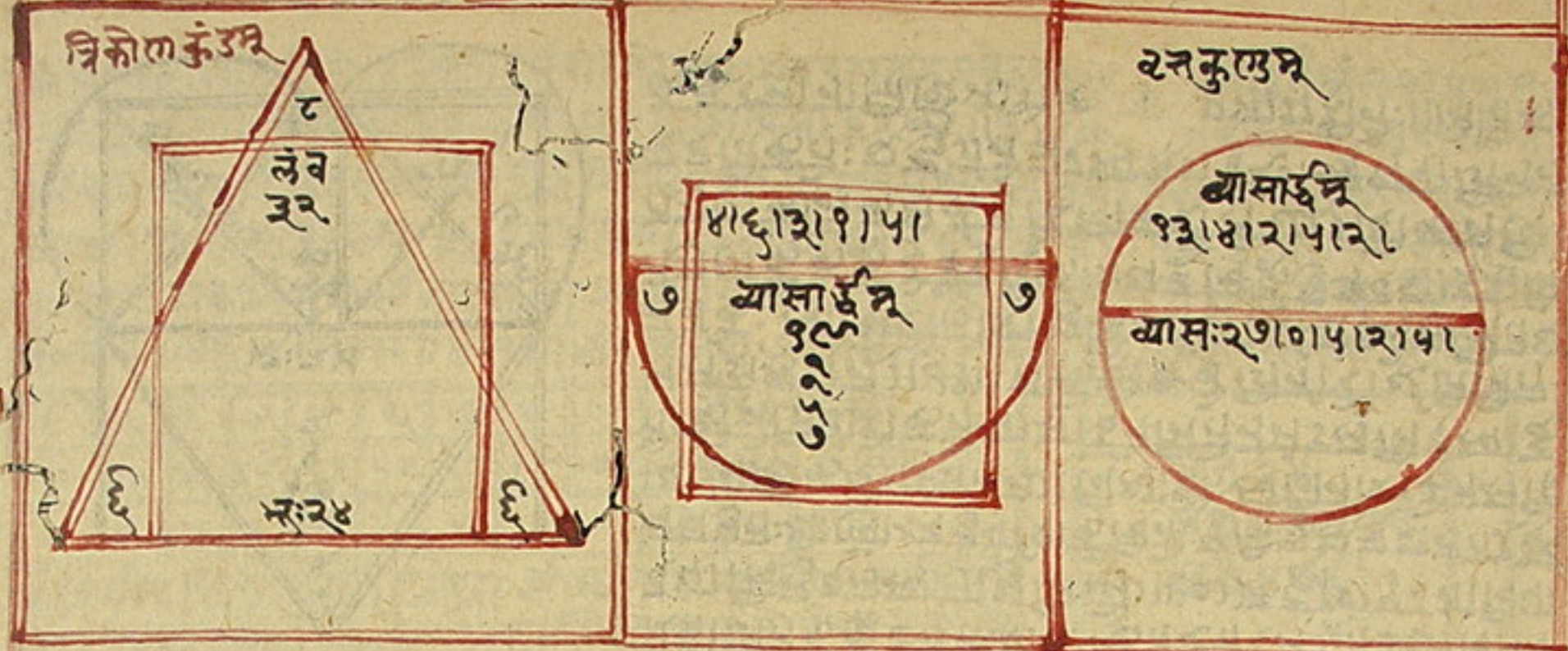

३

वेदकोणं समानम् ॥ ३८ ॥ क्षेत्रे जिनां शो २४ पुण्यं शरां शान संवर्ध च सीयर दोशयुक्तान् ॥ कर्णं
प्रिमानेन लिखेत्तु खंडे प्रत्यक्षपुण्यं काहुला तो भग्नम् ॥ ३९ ॥ स्वशतांशयुतेषु भागहीनस्वध

रिजीमितकर्कटेन मध्यात् ॥ कतरत्तदलेग्रतश्च जीवां वि
दधात्त्रिदलस्य साधु सिध्ये ॥ ४० ॥ वद्वंशं पुरतो विधा
य च पुनः श्राण्योश्चतुर्यं शिकं चिह्नेषु त्रिषु सत्रदानत ३४
स्यात्त्रिषु कष्टोऽस्ति तम् ॥ विश्वांशोः स्वजिनांशकेन सह
तेः क्षेत्रे जिनांशो कतेया साधु न मितेन मंडलमिदं स्याद्
तसंज्ञं शुभम् ॥ ४१ ॥ न के क्षेत्रे जिनांशो धर्तिमित
लवकैः स्वाक्षिणैलांशयुक्तैर्वा साधु मंडले तन्मितध
तगुणके कर्कटे वंदुदिकः ॥ षट्चिह्नेषु प्रदद्याद्रसमि
तगुणकानेकमेकं तु हित्वानाशे संध्यं गदोषामपि
चरतिकतेः षड्भुजं नेत्ररम्यम् ॥ ४२ ॥ अथवा जिनां
कं कुंडमानातिधिभागेः स्ववर्धपभागहीनैः ॥ मितिक

स्वाष्टान्तिर

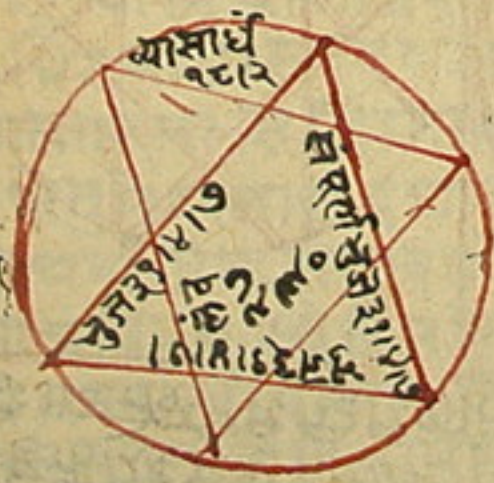
कंठकोद्रवेतुवत्तेविधुदित्तः समषड्भुजैः षडस्रम् ॥४३॥ अष्टांशाच्चयत्तश्च वृत्तशरकेतनादिमंकर्णिका
 पुमेषोऽशकेशराणिचरमेस्वांकेतुभागेतिने ॥ भक्तेशोऽशधाशरंतरधतेस्युः कर्कटेऽष्टौचदाः
 स वंस्तान्खनकर्णिकांस्त्यजनिजायामौ अकांस्यात्कजम् ॥४४॥

उत्कल

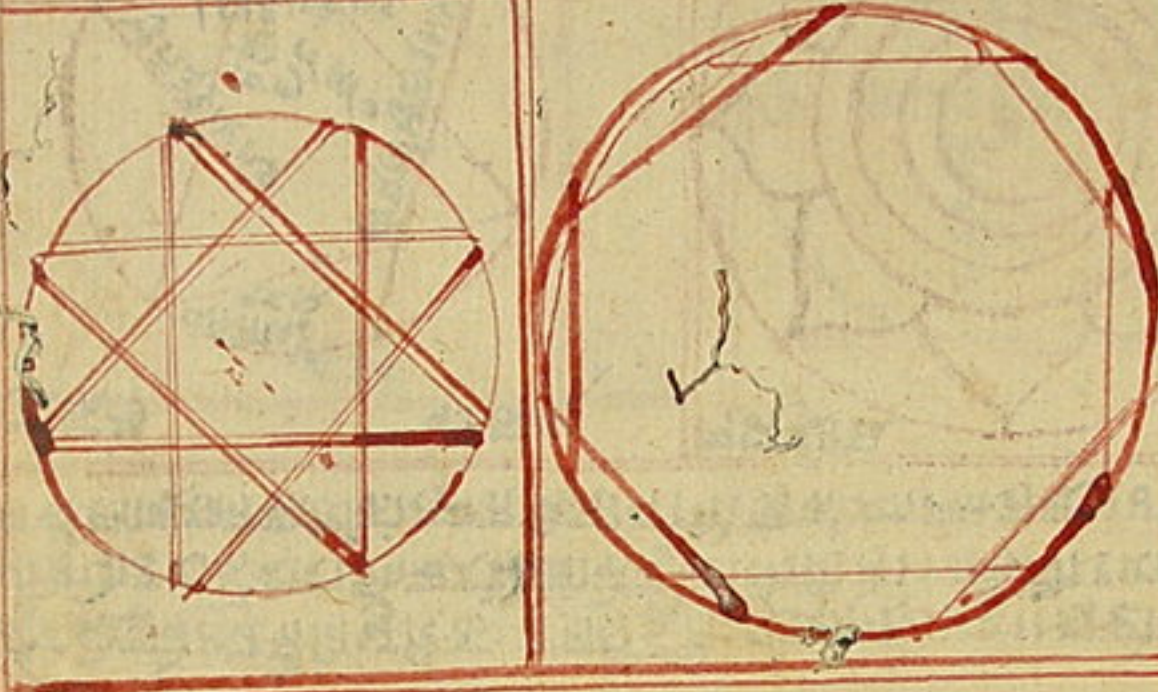
षडस्रम्

पद्मकुंडल

॥समषडस्रम्॥

क्षेत्रे जिनां शो गजचक्रभागे १८ स्वाष्टाक्षि गिनयुतैस्तु वने ॥ विदिग्निशोरंतरतो वस्तुनैस्तनी
ययुक्तैरिदमष्टकोणम् ॥ ४५ ॥ मध्ये गुणे वेद ४ करै २ विभक्तेश्चैर्निजार्था क्लिप्तवेनयु
क्तैः ॥ वक्तेरुते दिग्दिशोंतराले गते भुजैः स्यादथवाष्टकोणम् ॥ ४६ ॥ स्वातंत्र्येन समं प्रा
दुरन्ये तु मेखलां विना ॥ कंठो जि
नां शमानं स्यादकंश इति चापरे
॥ ४७ ॥ अधमा मेखले का स्यात्
ध्यमं मेखला द्वयम् ॥ श्रेष्ठा
स्ति सोऽथवा द्वि त्रिपंचस्वधम
तादिकम् ॥ ४८ ॥ अष्टधा विदि
कुंडशरांशैः संखने दुवमुपर्यन
लांशैः ॥ मेखला विरचयेदपिति
सः षड्जलार्कलवविस्तृतिषिंडाः
॥ ४९ ॥ रशंशकादुन्नतविस्तृ

ताश्च तिस्रोऽथ वैकायुगभागतुल्या ॥ चैवाथवा षट्शरवेदरा मध्वशैस्तुतास्युर्न वभाग
पिंडाः ॥ ५० ॥ आद्या परस्ताच्छरभागहीना जिनांशकंठद्वहिरेव सर्वाः ॥ कुंडानुकारा अपि
मेखलाः स्युरकंशभागे च ततस्तुनाभिः ॥ ५१ ॥ कुंडाकारेनाभि रंभोजसाम्योवाकायं
नेनांशहानिर्दलाग्रे ॥ शेषे क्षेत्रं वद्वि ३ रत्नैः समेतेषु स्युर्वै कर्णिकेऽक्षरापत्रकाणि ॥
५२ ॥ यो निर्व्यासार्धदीर्घाविततिगुणलवादायतास्थि द्विभागे तुंगा तावत्समं तास्य
रिधिरुपरिगस्तावदग्रेणारम्यम् ॥ निम्नकुंडं विशंती वलयदलपुगेनान्विताधो वि
शालामूला त्स छिद्रनालांतरवट रुचिराश्चत्पत्राकृतिः सा ॥ ५३ ॥ अथाककुल
पक्षेतु मेखलानां दशांशुलैः ॥ विस्तृतास्तिथिभिर्दीर्घांशुलिभिर्द्यो निरिष्यते ॥ ५४ ॥
अथवा पिन्दासुवर्णभासा करमानं च ॥ तुरंगुलोच्चमल्पे ॥ हवने विदधीतवांशु
लोच्चं विबुधः स्थंडिलमेव वेदकोणम् ॥ ५५ ॥ शशियुगतिथिगणयेयातिशा केवरेण्य
विभवशरदिरम्यमासि शस्येतपस्ये ॥ शशधर इति दक्षेऽमुष्यपक्षेऽवलक्षेक
मलनयनतिथ्यां भानुमद्वारमत्याम् ॥ ५६ ॥ इति मंडपकुंडसिद्धिनामरुचिरं विबुल
दिक्षिप्तो व्यधत् ॥ अधिकांशिनगपुं मे शतुष्ये विबुधः शोधयतामिमां विचार्य ॥

६

ग्रंथे परोक्षे मम इषणोक्त्या किं वा गुणोक्त्या विदुषा विचार्य ॥ ग्रंथे मम दुक्ते सदसद्विशोध्यं
सर्वस्तु सर्वे न हि वेदकश्चित् ॥ ५८ ॥ अंगीकार्या मत्कृतिर्विस्तुषे यं कस्मादेवं पंडिता न्या
र्थयेहम् ॥ क्षीरं पेयं नीरमेतद्विहाय को वा विसं हं समस्तार्थयेत ॥ ॥ इति विदुलदीप्ति
तविरचिता मंडपकुंडसिद्धिः समाप्ता ॥ ॥ ६ ६ ६ ६ ६ ६ ६ ६

२५
२(B)

इति
मंडपकुंडसिद्धिः

(प्रयोगः)

१५
१(१३)

६